

اولین همایش ملی جایگاه زن در فرهنگ و سبک زندگی ایرانی اسلامی

The National Conference of Women on Culture and Iranian Islamic Lifestyle

نقش تربیتی مادران در سبک زندگی منتظرانه 1- مهری صالحی

آموزگار دبستان رحمت مورکان_ منطقه باغبهادران-1

(نویسنده اول: Email:)

چکیده

سبک زندگی هر جامعه برگرفته از فرهنگ آن جامعه است، سبک زندگی اسلامی نیز مبتنی بر فرهنگ و آموزه های قرآن و اهل بیت (ع) است. یکی از مسائلی که رسیدن به سلامت جامعه را سرعت می بخشد، زمینه سازی ظهور است؛ در این بین بی تردید باید به تربیت زمینه ساز، اهمیت بیشتری داده شود؛ بی شک نقش والدین به ویژه مادر، در تربیت نسل منتظر و افرادی که زمینه ساز حکومت جهانی حضرت مهدی (عج) باشند، اهمیت خاصی دارد؛ چرا که نسل امروز، آینه تمام نمای اعتقادات، باورها، ارزش ها، و ایمان خانواده است. این پژوهش، با هدف تعیین نقش تربیتی مادران در سبک زندگی منتظرانه به شیوه کتابخانه ای و روش توصیفی نگارش یافت. نتایج حاصل از بررسی ادبیات پژوهش نشان داد مادران به دلیل نقش مهم در خانواده، با آشنایی بهتر با معارف دین و قرآن و عترت قادر خواهند بود، سبک زندگی منتظرانه را در خانواده بنیان نهند.

کلمات کلیدی: تربیت، انتظار، جایگاه زنان، جامعه مهدوی، سبک زندگی منتظرانه، سبک زندگی اسلامی.

1. مقدمه

در جوامع مختلف، افراد برای انتخاب الگوی مناسب با سبک زندگی خود، با بینش و گرایش های متفاوتی عمل کرده اند. شکی در این نیست که دین مبین اسلام نیز با صدور اندیشه های ناب، به تمام ابعاد و زوایای زندگی انسان توجه کرده و او را تا رسیدن به سعادت جادوان راهبری می نماید. معصومین (ع)، نیز الگوی تمام عیار سبک زندگی اسلامی در جهت نظم اسلامی بخشیدن به باورها و ارزش های فردی و اجتماعی بشریت و سلامت معنوی جامعه ارائه شده اند. از آنجا که یکی از موارد سلامت جامعه و خانواده، پیاده سازی سبک زندگی اسلامی در جامعه می باشد و مهم ترین حقیقتی که می تواند سلامت معنوی یک جامعه اسلامی را تضمین کند، حرکت در مسیر ظهور و زمینه سازی آن می باشد.

اولین همایش ملی جایگاه زن در فرهنگ و سبک زندگی ایرانی اسلامی

The National Conference of Women on Culture and Iranian Islamic Lifestyle

زمینه‌سازان انقلاب جهانی حضرت مهدی (عج)، منتظران راستینی هستند که در انتظار حضرت حجت (عج) روز شماری می‌کنند و در این زمینه، جنسیت معنایی ندارد؛ تنها تفاوت، به چگونگی کارایی هر یک از مردان و زنان برمی‌گردد. در نظام اسلامی، زن و مرد از نظر حقیقت وجودی یکسان هستند و ملاک برتری انسان‌ها در تقواست. آنجایی که بحث چگونگی زمینه‌سازی پیش می‌آید، زنان در زیر ساخت‌ها قرار می‌گیرند. امام خمینی (ره) درباره زنان می‌فرماید: «زن، مربی جامعه است. از دامن زن انسان پیدا می‌شود. مرحله اول مرد و زن صحیح، از دامن زن است. مربی انسان‌ها، زن است» [2].

نقشی که اسلام برای زن در نظام جامع تربیتی خود قائل است، دقیقاً منطبق بر فطرت و جایگاه او در نظام آفرینش است و دشوارترین و ظریف‌ترین مسئولیت‌ها که به عهده پیامبران بوده بر عهده زن‌ها گذاشته شده و آن تربیت فرزند است. زن با برخورداری از ویژگی‌های خاص جسمی و روحی نقش مادری و تربیت فرزند را که زیربنایی‌ترین نقش‌ها در نظام خلقت بوده و صلاح و فساد جامعه بدان بستگی دارد، بر عهده دارد [7]. مکتب اسلام برای تربیت فرزند آنقدر اهمیت قائل است که برای انتخاب همسر، آداب و رفتار پدر و مادر قبل از انعقاد نطفه در رحم مادر، دوران بارداری مادر تا دوران تولد و شیرخوارگی و تا دوران کودکی و نوجوانی دستورالعملی دقیق، تنظیم و ارائه نموده که رعایت آن تربیت نسل صحیح و لایقی را در بردارد [6]. بنابراین، نقش زنان در عصر ظهور به علت جایگاه ویژه آنها در خانواده نقشی بی‌بدیل است. قلمرو و نفوذ زنان در جامعه و ابعاد مختلف آن گستره وسیعی دارد، یعنی علاوه بر جامعه در خانواده و مدرسه برای تربیت نسل منتظر و پرورش یاران خاص حضرت نقش بی‌نظیری را بر عهده دارند. تربیت نسل مهدوی از جمله دغدغه‌های والدین ولایت مدار و از جمله زن منتظر به عنوان متولی اصلی تربیت است. زنان منتظر، به دلیل جایگاه مهم خانوادگی و اجتماعی در صورت انجام صحیح مسئولیت خود، منتظران را به سوی جامعه ایده آل مهدوی هدایت کرده و توانسته زمینه ساز پرورش نسلی بامسئولیت و پرانگیزه باشد.

پیامبر اکرم (ص) فرمودند: «اینکه یکی از شما فرزند خود را باادب تربیت کند، بهتر از این است که هر روز صدقه بدهد. این سخن پیامبر (ص) نشان می‌دهد که ارزش تربیت بالاتر از امور مستحبی دیگر است، چرا که تربیت فرزند صالح، اثر ماندگاری می‌شود که تمام خیرات او برای جامعه و والدینش نیز ثبت می‌شود» [2].

پیرامون این موضوع، مقالات و کتبی نگارش یافته؛ از جمله این موارد می‌توان: در انتظار خورشید ولایت از انصاری (1377)، زمینه سازان ظهور انقلاب جهانی حضرت مهدی (عج) از هاشمی شهیدی (1382)، نقش زن در زمینه‌سازی ظهور از هاشمی (1386)، زن منتظر و منتظرپروری با رسالت‌های انگیزشی، شناختی و رفتاری از معین الاسلام و غلامی (1388)، خانواده و تربیت مهدوی از آقاهرانی و حیدری کاشانی (1389)، نقش و رسالت زن (بیانات مقام معظم رهبری) گردآوری شده توسط بانکی پور

اولین همایش ملی جایگاه زن در فرهنگ و سبک زندگی ایرانی اسلامی

The National Conference of Women on Culture and Iranian Islamic Lifestyle

فرد (1393) را نام برد که به بررسی نقش زن در دوران غیبت امام زمان (عج) و زمینه‌سازی ظهور پرداخته است. در عصر حاضر، با توجه به تاثیر فرهنگ غرب بر جوامع اسلامی، تغییر در نوع تربیت فرزندان، نوع رفتار و نگرش آنان به مسائل دینی، و خواسته و انتظارات آنان و با توجه به اینکه زمینه‌سازی ظهور به عنوان یکی از شاخص‌های سبک زندگی اسلامی است، این تفکر را به وجود آورد که نقش تربیتی مادران پیرامون مسائل دینی و بالخصوص سبک زندگی منتظرانه مورد بررسی قرار گیرد، و مسئله مهم دیگر این است که نقش زنان از دیدگاه تربیتی در سبک زندگی منتظرانه کمتر مورد بررسی قرار گرفته، بنابراین، تحقیق حاضر با هدف بررسی نقش تربیتی مادران در سبک زندگی منتظران به شیوه کتابخانه ای گردآوری و روش توصیفی نگارش یافته است.

2. سبک زندگی منتظرانه

ظهور در لغت به معنای آشکار شدن و نمایان شده است. منظور از واژه ظهور در مهدویت، ظاهر شدن حضرت مهدی (عج) از پنهان زیستن طولانی برای قیام و برپایی حکومت عدل جهانی است. قیام حضرت مهدی (عج) آخرین حلقه مبارزه حق و باطل است که از آغاز جهان برپا بوده و مهدی موعود (عج) تحقق بخش اهداف و نتیجه همه انبیا و اولیا و مبارزان راه حق است. این ظهور تحقق بخش وعده‌ای است که خداوند متعال در کتب آسمانی به صالحان و پرهیزکاران داده و ظهور حضرت مهدی (عج) منت بزرگی بر مستضعفان زمین و وسیله‌ای برای جانشینی آنها و مقدمه‌ای بر وراثت خلافت الهی روی زمین است [13].

انتظار در لغت به معنای چشم به راه بودن و چیزی را چشم داشتن است. انتظار به حالت کسی گفته می‌شود که از وضع موجود ناراحت است و برای ایجاد وضع بهتر تلاش می‌کند (نظری منفرد، تاریخ اسلام امام مهدی (عج) از تولد تا رجعت، ص 323). از نظر اصطلاحی انتظار در مباحث مهدویت به معنای تلاش و کوشش معنادار علمی و عملی برای ایجاد پیوند ولایی و معنوی با امام زمان (عج) در زمینه فردی، خانوادگی، و اجتماعی است. جدیت و تلاش همه جانبه برای زمینه‌سازی فرج و امیدواری به آینده‌ای نویدبخش و سعادت آفرین در وجود فرد، خانواده، و جامعه است. انتظار به معنای زمینه‌سازی، مقدمه چیزی و آماده کرده استعداد و تهیه مقدمات است [1].

واژه تربیت در لغت به معنای پروراندن یا پرورش آمده است. برای تربیت تعریف‌های متعددی ارائه شده است که در عین تعدد، همگی تربیت را فرآیندی می‌دانند که با استفاده از استعدادهای فردی تغییراتی در او می‌آفریند. حال اگر عنصری هدفمند به این فرآیند افزوده شود، می‌توان گفت که تربیت عبارت است از: «فراهم کردن

اولین همایش ملی جایگاه زن در فرهنگ و سبک زندگی ایرانی اسلامی

The National Conference of Women on Culture and Iranian Islamic Lifestyle

زمینه‌ها و عوامل برای به فعلیت رساندن و شکوفا کردن استعداد های انسان در جهت مطلوب» [12]. بنابراین، تربیت مبتنی بر یک هدف و مقصد است که آن نیز تابع نوع نگرش مکتب‌ها به انسان و جهان است که همین نگرش تعیین می‌کند استعدادهای چگونه و به چه میزان توانایی شکوفایی دارند. راز گوناگونی دیدگاه‌ها درباره تربیت در همین نکته نهفته است [14].

سبک زندگی اسلامی نوعی از زندگی است که بر اساس آموزه‌های اسلام است و با نگاه توحیدی شکل گرفته باشد و در آن محور تمام اعمال و رفتار حق باشد. سبک زندگی منتظرانه عبارت است از التزام به مجموعه رفتارهای جهادی برخاسته از اعتقاد به امام حی، حضرت حجت بن الحسن عجل الله تعالی فرجه و الشریف و انتظار دولت او در عصر غیبت است که با هدف زمینه‌سازی حکومت مهدوی بر اساس تعالیم اسلام شیعی صورت می‌گیرد [10].

با توجه به ماهیت سبک زندگی منتظرانه، ویژگی‌های ذیل را می‌توان برای سبک زندگی منتظرانه نام برد:

1. مهم‌ترین ویژگی سبک منتظرانه، شکل‌گیری رفتارهایی حول محور گرایش به حضرت مهدی علیه السلام، پذیرش ولایت وی و انتظار ظهور اوست؛
2. سبک زندگی منتظرانه کلیتی انتزاع شده از مجموعه رفتارهای خاص معطوف به انتظار حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف است، نه تک تک رفتارها؛
3. سبک زندگی منتظرانه ناظر به جلوه‌های ظاهری و رفتاری است و باورهای مهدی تنها به عنوان مبانی این سبک از زندگی مطرح می‌شود نه خود سبک؛
4. سبک زندگی منتظرانه هویت و نماد شیعه راستین بر مبنای اصیل و اصل امامت است؛
5. رویکرد جهادی که تلاش همه جانبه برای زمینه‌سازی (ایجاد مقتضیات و دفع موانع فردی و اجتماعی) ظهور است، روح حاکم بر سبک زندگی منتظرانه می‌باشد [10].

از جمله دانستنی‌هایی که انگیزه ما را برای انتخاب این روش بر سایر سبک‌ها افزایش می‌دهد، آگاهی از آثار و کارکردهای سبک زندگی منتظرانه است. برخی از کارکردهای سبک زندگی منتظرانه عبارتند از:

1. نمادسازی باور مهدوی: سبک زندگی منتظرانه، نمادی از باور به مهدی منتظر (عج) و حاصل دقت و انتخاب در رفتارهای عمومی و تنظیم آن بر محور باورداشت به امام زمان است؛
2. همدلی، همبستگی، و همیاری جامعه؛

اولین همایش ملی جایگاه زن در فرهنگ و سبک زندگی ایرانی اسلامی

The National Conference of Women on Culture and Iranian Islamic Lifestyle

3.
3.
3.
تأثیرگذاری تربیتی از جهت روشی: مصداق عینی اهداف تربیتی اسلام را در مهدویت باید پیدا کرد و یکی از ابزارهایی که در وصول اهداف اسلامی و مهدوی کمک می‌کند، سبک زندگی منتظرانه است؛
4. افزایش بهره‌وری در زندگی؛
5. تلاش و پویایی هدفمند: انتظار امام زمان (عج) شامل هر دو مولفه پویایی و معطوف به هدف بودن است، زیرا منتظر به جامعه ای می‌اندیشد که تمامی وعده‌های انبیا در آن به وقوع خواهد پیوست؛
6. ظلم ستیزی [5].

جلوه‌های مختلف سبک زندگی منتظرانه در خانواده به شرح ذیل است:

1. محوریت باورهای توحیدی و مهدوی: یکی از مبانی سبک زندگی مهدوی در حوزه خانواده آن است که از ابتدای تشکیل خانواده باید ارزش‌های دینی و در راس آن توحید و خدامحوری مد نظر جوانان باشد؛
2. محوریت عقل و اندیشه: در خانواده منتظر امام زمان که قصد فراهم کردن زمینه‌های ظهور را دارد چه در زمان تشکیل و چه در زمان تربیت فرزندان، عقل و اندیشه جایگاه ویژه‌ای داشته و تربیت فرزندان با رعایت خردورزی والدین صورت می‌گیرد؛
3. محوریت قسط و عدالت: عدالت از موضوعات مهمی است که بین زن و شوهرها رعایت شده و والدین سعی دارند که میان فرزندان خود با عدالت رفتار کنند و این اصل را برای آنان نهادینه سازند؛
4. محوریت عشق و محبت: خانواده امام زمانی، خانواده سرشار از محبت معصومین و حضرت مهدی است و اساساً نقطه محوری و کانون جذب و اتصال این خانواده عشق به حضرت حجت است؛
5. مسئولیت محوری و رعایت حقوق همسر و فرزند: از جمله نمودهای سبک زندگی یک خانواده مهدوی، تعهد و احساس مسئولیتی است که هر یک از اعضا نسبت به سایر اعضای خانواده دارد و حس تعهد در روابط خانوادگی افراد خانواده مهدوی به وضوح قابل مشاهده است؛
6. توجه به قابلیت‌های زنان و مردانه: در خانواده مهدوی، به ویژگی‌ها و قابلیت‌های زنان و مردان توجه شده و تأکید شده با هر فرد با تناسب روحیات و استعدادهای او رفتار شود [10].

3. نقش تربیتی مادران در سبک زندگی منتظرانه

اولین همایش ملی جایگاه زن در فرهنگ و سبک زندگی ایرانی اسلامی

The National Conference of Women on Culture and Iranian Islamic Lifestyle

از مهمترین ابعاد تربیت، تربیت معنوی است که در تربیت اسلامی، پرورش این بعد، غایت مهمی ابعاد دیگر است. این نوع تربیت شامل پرورش بعد معنوی انسان و فراهم نمودن زمینهی ارتباط انسان با خداوند است. پس یکی از راههایی که انسان را به قرب الهی میرساند، آموزش معارف دینی و عقیدتی، در دوران کودکی است و این راه بسیار مورد تاکید ائمه بوده است [6].

تربیتدینی کودکان از همان ابتدای تولد آغاز می شود، گرچه یک نوزاد معنی کلمه ها و جمله ها را نمی فهمد و خصوصیات مناظر و اشکال را تشخیص نمی دهد، لکن آنها را میشنود و میبیند. در صورتی که بذر خدانشناسی و خداآوری در کودکی کاشته شود، ثمرهی آن که همان ایمان قلبی به خداست، در دوره جوانی و بزرگسالی بلکه در همهی دوران زندگی انسان نمود خواهدداشت. در نتیجه آموزش کودکان خصوصاً آموزش باورهای دینی، یعنی هر اعتقادی که منشأ دینی داشته باشد، مانند باور داشتن به اصول دینی از قبیل اعتقاد به خدا، معاد، نبوت باید در دستور کار والدین قرار بگیرد [8].

تربیت نسل مهدوی از جمله دغدغه های والدین ولایت مدار و از جمله زن منتظر به عنوان متولی اصلی تربیت است. یک زن منتظر باید برای تربیت یک نسل منتظر، ابتدا باید نسبت به یادگیری آموزه های دینی اهتمام بورزد و زمینه های مناسب برای ارتباط با ولی خدا را فراهم آورد و برای درک مفاهیم دینی و التزام به آن باید توجه خاصی به سن تربیت نسل ولایی داشته باشد [9]. چرا که اسلام به تربیت کودک در مراحل مختلف زندگی، اهتمام خاصی داشته است که این مراحل از قرار ذیل است:

-انتخاب همسر

اولین اقدام مهم برای داشتن کودکانی ولایی، انتخاب همسری ولایت مدار می باشد تا در نتیجه ازدواج با او، فرزندان خوب و صالح و سالمی به دنیا آیند و به دنبال تربیتی خوب، از نسل دوست داران ولایت شوند؛ زیرا زن و شوهر، هر دو در ساختار جسمی و روحی فرزند تأثیر دارند و به همین علت است که دین اسلام، در انتخاب همسر، حساسیت فوق العاده ای نشان داده است. از جمله خصوصاتی که درباره مرد مدنظر است، کفو بودن در ابعاد گوناگون دین، اخلاق و اصالت خانوادگی است و اهتمام اسلام در این خصوص، بیشتر بر دیندار بودن است [3].

-تغذیه پاک و حلال

پس از توجه به انتخاب همسر، دین مقدس اسلام توجه پیروان خود را به مسائلی که ریشه در شکل گیری ساختار جسمی و روحی فرزند دارد، جلب می کند. این مسائل که در سرنوشت و آینده فرزند، نقش بسیار حیاتی دارد، یک سلسله دستورهای اخلاقی و

اولین همایش ملی جایگاه زن در فرهنگ و سبک زندگی ایرانی اسلامی

The National Conference of Women on Culture and Iranian Islamic Lifestyle

در عین حال، پراهمیت و تحت عنوان مراقبت‌های ویژه می‌باشند. یکی از آن مسائل، تغذیه پدر و مادر از غذاهای پاک و حلال است. لقمه ناپاک و حرام در گوشت و خون والدین نفوذ کرده و سپس به جنین انتقال یافته و یک موجود مبتلا به ویروس و امراض و ناپاکی را شکل می‌دهد که پالایش و تهذیب او پس از به دنیا آمدن بسیار مشکل است [11].

-آداب مباشرت

از دیگر اموری که رعایت آن، زمینه مناسب را برای تربیت نسل ولایی فراهم می‌کند، معاشرت و روابط صحیح پدر و مادر است. بنابر روایات، تأثیر آداب زناشویی، علاوه بر تأثیر در صحت و سلامت جسمی و حتی چهره فرزند، بر روح و روان و معنویات و در نتیجه، تربیت او نیز تأثیر دارد. رعایت آدابی از قبیل ذکر نام و یاد خدا، با وضو و طهارت بودن و دعا کردن قبل از مباشرت، موجب جلوگیری از دخالت شیطان می‌شود. ذکر اعمال مکروه و مستحب زیادی که در روایات برای مباشرت همسران وارد شده است، همه، دلالت بر اهمیت این لحظه در حیات مادی و معنوی فرزندان دارد [11].

-دوران زندگی جنین

یکی دیگر از مقاطع و مراحل تأثیرگذار در تربیت نسل مهدوی، دوران بارداری مادر است که در شکل‌گیری شاکله دینی فرزندان، فوق العاده مؤثر است. کلیه حالات، سکنت‌ها، رفتارها و حتی خطورات فکری و ذهنی مادر در فرزند تأثیرگذار است. مادری که ارتباط عاطفی و فکری با مولای خود امام زمان (عج) داشته و این دل‌بستگی، نمود عملی در زندگی او دارد، می‌تواند منتقل‌کننده ارزش‌های دینی مهدوی به فرزند خود باشد [3].

-دوران شیردهی

مادرانی که فرزند خود را با شیری که محصول لقمه حلال است تغذیه می‌کنند و همچنین مادرانی که با وضو به فرزند خود شیر داده و از یاد خدا در هنگام شیردهی غافل نمی‌شوند، قطعاً بیش از دیگران، توفیق تربیت نسل مهدی‌باور و مهدی‌یاور را خواهند داشت [11].

-دوران کودکی

کلیه رفتارهای والدین، به خصوص مادر، نقش ویژه‌ای در شکل‌گیری شخصیت کودک دارد. اهمیت نقش مادر از آن جهت است که در این دوره، بیشترین ارتباط را با فرزند دارد و در شکل‌گیری شاکله شخصیتی فرزند، مؤثر است. وقتی فرزند، عشق سرشار مادر به امام زمان (عج) را مشاهده می‌کند، این عشق و محبت، در ساختن شخصیتی محب و عاشق نسبت به امام زمان (عج) مؤثر خواهد بود [9].

اولین همایش ملی جایگاه زن در فرهنگ و سبک زندگی ایرانی اسلامی

The National Conference of Women on Culture and Iranian Islamic Lifestyle

شناخت حجت خدا برای هدایت انسان ها از مهم ترین وظایف مومنان محسوب می شود. شناخت امام لزوم اطلاعات از ایشان را به دنبال خواهد آورد و این دو با یکدیگر رابطه مستقیمی دارند. مادران به عنوان کلیدی ترین عنصر خانواده، باید خانواده را محل تربیت و تقویت ولایت مداران قرار دهند و کودکان را برای خدمت در رکاب حضرت حجت (عج) تربیت و آماده کنند. بدون شک ولایت مداری در راس همه خوبی هاست و بسیاری از خوبی ها منهای ولایت بدون منفعت خواهند بود. بنابراین، یک مادر وظیفه شناس در هر شرایطی باید نهایت تلاش خود را برای به ظهور رساندن این روحیه به عمل آورد و کودکانی ولایت مدار تربیت کند[5].

ایمان حقیقی در وجود انسان از ابتدای خلقت در فطرت او نهاده شده، اما آنچه مهم است این است که باید در سایه تعلیم و تربیت انبیا شکوفا گردد. هنگامی که انسان پا به عرصه دنیا می گذارد اعتقاد به خدا و ولایت اولیائش و سایر اصول دین در زمین دل او وجود دارد ولی باید با هدایت و آموزش های مادر احیا و تثبیت گردد. کار کردن روی اعتقادات فرزندی که همچون دوربین فیلم برداری بسیار اثرپذیر و حساس است، دقت و ظرافت زیادی لازم دارد. یک مادر اگر خود در زمینه اعتقادی و معرفت محکم نباشد، هرگز نمی تواند فرزندی را تربیت کند که امام خود را یاری نماید، چرا که مادر حلقه اصلی اتصال دهنده فرزند به وجود نازنین امام زمان (عج) است. مادر باید بکوشد فرزندی با ایمان به حقایق الهی پرورش دهد و مسلماً چنین فرزندی از ابتدای حیات در دامن مادری پرورش یافته که با حقیقت ایمان آشنا بوده و از بهترین کسانی است که در شرایط سخت، با حفظ ایمان در دوران غیبت امام عصر (عج) دین خود را که در اصل وجود مقدس حضرت امام زمان (عج) است، را رها نمی کند[4].

عبادت صفتی است که برای ایجاد زمینه هایی چون عشق به طاعت و شناخت حق خدا و خشیت از مقام پروردگار لازم است. خستگی ناپذیری یک زن مهذب و کامل در راه عبادت حق تعالی و مناجات های شبانه و دعا و تسبیح او در روز مانند حضرت فاطمه (س)، این زمینه ها را به تدریج در روح فرزندان ایجاد می کند چرا که فرزندی که از ابتدا و بیش از همه در کنار مادر است و بیشترین تاثیرپذیری را از مادر دارد، با روح تعبد و حقیقت بندگی آشنا می شود. مادری که در اثر تقوا و پرهیزکاری به سرچشمه حکمت دست یافته و متمم اعمال و رفتار خود را بر طبق میزان صراط مستقیم قرار داده، می تواند بهترین الگو برای فرزندش باشد[4].

ماندگاری، سه وظیفه اصلی برای پرورش فرزندان منتظر را اینگونه بیان کرده: نخست اینکه مادران در زندگی خود، انتخاب همسر مناسب، انعقاد نطفه پاک، دادن لقمه حلال به فرزندان دانسته؛ دومین وظیفه مادران را دیانت فرزندان می داند که وابسته به مواردی چون فرهنگ دینی که شامل ادب، اطاعت، عذرخواهی، حیا و عفت، و فرهنگ کارکردن است، معیار دیانت، آشنا کردن فرزندان با مساجد و هیئت است که بستر رشد

اولین همایش ملی جایگاه زن در فرهنگ و سبک زندگی ایرانی اسلامی

The National Conference of Women on Culture and Iranian Islamic Lifestyle

معنوی را فراهم کرده؛ و سومین وظیفه مادران را رعایت مجاهدت می‌داند. به این معنا که فرزندی مفید و موثر تحویل جامعه ایمانی داده تا از یاران امام باشد [7].

وظیفه مادران برای آشنایی با اهداف و آرمان های مهدوی به قرار زیر است:

1. باید در جهت تقویت بنیان‌های دین داری فرزندان خود تلاش کنند؛
2. سازوکارهای تربیت نسل منتظر را با تکیه بر قرآن و عترت شناخت و آنها را با فهمی عمیق، زیبا، و شیرین درک و برای فرزندان بیان کنند؛
3. باید توجه داشته باشند که معرفی دقیق و عالمانه امامان رحمت، و بیان سیره و مقام و منزلت آنان، تاثیر بسزایی در الگو قرار دادن آنان داشته و زودتر نتیجه می‌دهد؛
4. فرزندان را باید بر اساس اخلاق اسلامی و در مسیر انتظار پویا تربیت کرده و آنان را در راه کمال قرار دهند، چرا که هیچ انقلابی بدون زمینه‌سازی در تربیت نیروی انسانی و کارآمد موفق نخواهد شد؛
5. زمینه‌سازی برای حکومت مهدوی و تربیت نسل منتظر در راستای زمینه‌سازی ظهور، امری مهم و بایسته است که وظیفه آن بر دوش زنان با ایمان و کسانی است که احساس تکلیف کنند؛
6. مادران باید خود عامل به دستورات الهی باشند تا بتوانند معارف دینی را به فرزندان خود انتقال دهند؛
7. مادران باید با استفاده از شیوه‌های جدید، مفاهیم انتظار را به فرزندان آموزش دهند؛
8. تربیت باید به گونه‌ای باشد که خصوصیات حضرت را از همان کودکی شناخته و و هر لحظه منتظر امام خود باشند [12].

بی تردید والدین و خانواده در تربیت نسل امروز نقش بنیادی و مهمی دارند؛ زیرا نسل امروز آینه تمام نمای اعتقادات، باورها، ارزش‌ها، و ایمان خانواده خود بوده و بر اساس نظام فکری و عملی خانواده تربیت می‌شوند. فرزندان با آنچه در محیط خانواده می‌گذرد مانوس شده و همین زمینه گرایش‌های آنها را فراهم می‌کند. مقید بودن والدین به انجام آداب دینی و محبت و علاقه آنان به اهل بیت باعث آشنایی و مانوس شدن فرزندان با این اندیشه می‌شود. با رشد محبت و علاقه درونی، زمینه های اعتقاد قلبی و عقلی نیز در آنان به وجود می‌آید. در نتیجه والدین می‌توانند با رفتار و گفتار خود، زمینه ساز محبت به اهل بیت شوند. بر این اساس، یکی از مهم‌ترین شیوه های نهادینه کردن اندیشه تربیت زمینه ساز، رفتار والدین است که تاثیر بیشتری نسبت به گفتار دارد. در این صورت، فرزندان با تمام وجود سرشار از عشق و محبت و معرفت به امام زمان (عج) بوده و می‌توانند تربیت مهدوی را بین هم سالان خود رواج داده و خود سرباز فداکار برای دفاع از ارزش‌های مهدوی شوند [12].

اولین همایش ملی جایگاه زن در فرهنگ و سبک زندگی ایرانی اسلامی

The National Conference of Women on Culture and Iranian Islamic Lifestyle

4. نتیجه گیری

موضوع سبک زندگی به جهت سرعت و گستره وسیع تغییر و تحول در زندگی امروزی و همچنین کثرت الگوهای مورد توجه جامعه برای زیستن، از اهمیت بسیاری برخوردار است. انسان میتواند خود را بر مدل‌های مختلفی منطبق گرداند، اما از میان همه مدل‌ها، مسلمان سبکی را که بیشترین بندگی در آن نهفته و هماهنگی بیشتری با قرب الهی داشته باشد در زندگی خود مطلوب میداند؛ چرا که باید به ملاحظه مقاصد عالی و اهداف بزرگ، شیوه‌ها و آدابی را برای زندگی برگزیند. سبک زندگی اسلامی، اسلامی بودن زندگی است که پایه‌های آن بر بینش و منش دینی استوار است. چه اینکه اگر این دو با هم نباشند انسان قادر به حرکت در مسیر صحیح زندگی نخواهد بود. زمینه سازی ظهور به عنوان یکی از مباحث مهم در سبک زندگی اسلامی است.

زنان قوام جامعه‌ی انسانی هستند. اگر جامعه بخواند به سعادت نائل شود، باید در تربیت زنان خود سرمایه‌گذاری کند؛ زیرا هم خود زن و هم کار او ظرافتی خاص دارد. اوست که همی زنان و مردان آینده‌ی جامعه را در دامن خود تربیت و مسیر حرکت را تعیین میکند، اوست که میتواند شیخون فرهنگی را دفع کند یا بالعکس به مجسمی مصرف کالاهای غرب تبدیل و وسیله‌ای در دستان پلید استعمارگران برای تصاحب همه چیز جامعه و سرمایه آیندگان شود.

زنان بخشی از جامعه اند که در حوزه ایمان و کمال، تفاوتی با مردان نداشته و گاهی به مقامی بالاتر نیز دست یافته و کارهای مهمی انجام داده اند. از جمله حضور پر شور و معنوی آنان در عرصه‌های مختلف است که مهم‌ترین آنان تربیت فرزندان می‌باشد. امروزه دنیای غرب با توجه به خطری که از اشاعه باورهای مهدوی و قدرت سازندگی در نسل‌های جوان و نوجوان احساس می‌کند، سعی می‌کند با شیوه‌های مختلف، چهره موعود را مخدوش کند، لذا بر تمام منتظران لازم است که با وظایفی که دارند، زمینه ساز ظهور حضرت مهدی (عج) باشند.

خانواده از نگاه اسلام و آموزه‌های دینی نهادی مقدس بوده که بستر تربیت و رشد را فراهم می‌آورد. بی‌شک نقش والدین و به ویژه مادر، در تربیت نسل منتظر اهمیت دارد چرا که نسل امروز آینه‌ی نمای اعتقادات، باورها، ارزش‌ها، و ایمان خانواده می‌باشد. اهمیت نقش تربیتی مادر در زمینه‌سازی سبک زندگی مهدوی به اندازه‌ای است که می‌توان گفت فساد زن موجب فساد جامعه و اصلاح او موجب اصلاح اجتماع است. زنان به عنوان مهد رشد و تربیت نسل منتظر بوده و به عنوان یک عضو سازنده اجتماع و به عنوان یک منتظر وظیفه سنگین و خطیری را بر عهده دارد که باید هم برای

اولین همایش ملی جایگاه زن در فرهنگ و سبک زندگی ایرانی اسلامی

The National Conference of Women on Culture and Iranian Islamic Lifestyle

خود اصلاح کننده باشد و هم در تربیت نسلی مهدی یاور و مهدی باور با توجه به مراحل زندگی فرزند خود، از هیچ کوششی فروگذار نکند.

زنان باید در زمینه سازی در ابعاد مختلف ایفای نقش نمایند و به عنوان مربیانی که تربیت نسل منتظر را برعهده دارند از انجام این مهم غفلت نورزند؛ چرا که عدم توجه به نسل منتظر، خطر عظیمی است که نسل آینده را در معرض خطر قرار می دهد.

در عصر حاضر زنان باید هر چه بیشتر با معارف ناب اسلامی آشنا شوند تا بتوانند جامعه را به سوی وضعیت مطلوب سوق داده، نسلی پاک را به جامعه تحویل دهند. برای اینکه مادران بتوانند بهتر نسل امروز با اهداف و آرمان های سبک زندگی مهدوی آشنا کنند باید در جهت تقویت بنیان های دین داری فرزندان بکوشند، زنان باید عامل به دستورات الهی باشند تا بتوانند معارف دینی را فرزندان منتقل کنند، باید ساز و کارهای تربیت نسل منتظر را با تکیه بر قرآن و عترت و زیبا و شیرین به فرزندان منتقل کنند، باید سبک زندگی اسلامی و سبک زندگی مهدوی را در زندگی اعمال کنند تا کودک نیز یاد بگیرد که برای ظهور امام زمان باید زمینه سازی کند. علاوه بر آن، زنان باید با شناخت خود و امام زمانشان به خودسازی پرداخته و در خانواده و جامعه وظایف خود را به عنوان یک بانوی منتظرپرور انجام دهد. از سوی دیگر با تربیت نسل منتظر، امر به معروف و نهی از منکر، پرورش یاران خاص، ترویج عدالت و عدالت خواهی در جامعه زمینه ظهور را فراهم سازد.

مسئله تهاجم فرهنگی در عصر جدید مسئله ای مهم است که زنان باید توجه ویژه ای به این امر داشته باشند. در حال حاضر، جامعه اسلامی و ایرانی با دگرگونی ارزش ها و باورها روبه رو است و دشمنان به طرق مختلف مانند استفاده از ماهواره، اینترنت، فیلم و ... سعی در نابودی عقاید دینی جوانان دارند. مادران باید توجه کنند که عدم توجه به نسل منتظر، با در نظر گرفتن توطئه های استکبار برای انحراف کودکان و نوجوانان، خطری است که نسل آینده را در معرض خطر قرار می دهد. بنابراین، مادران باید توجه ویژه ای به زیرساخت های دینی و زندگی مهدویت داشته باشند. مادران باید با استفاده از برگزاری مجالس مذهبی در منازل، بالابردن فرهنگ کتابخوانی در خانواده، پیاده سازی سبک معماری اسلامی در منازل، رعایت پوشش اسلامی، شرکت در اردوهای زیارتی-فرهنگی و غیره کودکان و نوجوانان را از فرهنگ غربی دور کرده و به تقویت زیرساخت های دینی و مهدوی بپردازند.

همچنین، توجه به راهکارهایی چون: اطلاع رسانی وسیع و گسترده در معرفت امام زمان (عج) و آگاه سازی افراد به خصوص زنان از طریق وسایل ارتباط جمعی، هم چون سایت مخصوص زنان و انتظار برای بررسی بیشتر زنان در زمینه سازی و گسترش آن از طریق رادیو، تلویزیون، پیام های دینی از طریق صدا و سیما به صورت مداوم، به گونه ای که انتظار برای مردم امري مانوس گردد، مراکز علمی، حوزه های علمیه، آموزش و

اولین همایش ملی جایگاه زن در فرهنگ و سبک زندگی ایرانی اسلامی

The National Conference of Women on Culture and Iranian Islamic Lifestyle

پرورش هر کدام در سطح خود به انتشار آموزه‌های فرهنگ مهدویت پرداخته تا مردم به طور مستمر در طول سال، ماه و هفته و ایام و اعیاد اسلامی با پیام‌های جدید قرآنی، اسلامی و مهدوی روبه‌رو شوند؛ توجه دادن به غیبت امام زمان (عج) و عوارض آن؛ بر خلاف تبلیغات رسانه‌های غربی که ظهور امام زمان (عج) را همراه با قتل و غارت نشان می‌دهند، حقایق غیبت و عوارض آن برای مردم بیان شود و به جای آن، رفاه و امنیت مهدوی، خصوصاً امنیت و آرامش روانی زنان مورد توجه قرار گرفته که در راستای ترویج فرهنگ مهدوی در جامعه باید اجرا شود.

5. مراجع

1. آقاههرانی، مرتضی و حیدری کاشانی، محمدباقر؛ خانواده و تربیت مهدوی، راهکارهای عملی برای تربیت نسل منتظر و مهدوی یاور، کتاب یوسف، تهران، 1389.
2. جوادی آملی، عبدالله، زن در آئینه جمال و جلال، مرکز نشر اسراء، قم، 1385.
3. عظیم زاده آرانی، محبوبه، رسالت مادران در تربیت منتظران، مجله امان، شماره 29، تابستان 1390، صفحات 28-37.
4. علاءالدین، محمدرضا و شیخ زاده، انیسه؛ نقش تربیتی زنان و مادران در تربیت یاران حضرت مهدی (ع)، مجله کوثر، شماره 30، پاییز 1387، صفحات 71-76.
5. علایی رحمانی، فاطمه و عباس قلی زاده، سپیده؛ نقش اجتماعی زنان در زمینه‌سازی جامعه مهدوی، پژوهش‌های اجتماعی اسلامی، شماره سوم، پاییز 1395، صفحات 95-135.
6. قائمی، علی، نقش مادر در تربیت، امیری، تهران، 1387.
7. ماسلایه، نانتیا و انصاری چشمه، رقیه؛ نقش زنان در زمینه‌سازی ظهور، دو فصلنامه تخصصی پژوهش‌های اسلامی جنسیت و خانواده، شماره سوم، پاییز 1398، صفحات 57-70.
8. معاونت فرهنگی تبلیغی حوزه‌های علمیه، حیات طیبه (سبک شناسی اخلاق فردی)، ج1، چاپ دوم، مرکز نشر هاجر، قم، 1397.
9. معین الاسلام، مریم و غلامی، علی؛ زن منتظر و منتظر پروری، علی غلامی و مریم معین الاسلام (مؤلف)، بی‌جا، 1388.

اولین همایش ملی جایگاه زن در فرهنگ و سبک زندگی ایرانی اسلامی

The National Conference of Women on Culture and Iranian Islamic Lifestyle

- ملایی، حسن، سبک زندگی منتظرانه، حوزه علمیه قم، مرکز تخصصی مهدویت، قم، 1395.
11. میخبر، سیما، ریحانه بهشتی یا فرزند صالح، نورالزهرا(س)، قم، 1400.
12. میرزایی، صدیقه، زن، خانواده، تربیت نسل منتظر، پژوهش‌های اسلامی جنسیت و خانواده، شماره هفتم، بهار 1400، صفحات 69-81.
13. نظری منفرد، علی، تاریخ اسلام امام مهدی(عج) از تولد تا رجعت، جلوه کمال، قم، 1389.
14. یوسفیان، نعمت الله، تربیت دینی فرزندان، انتشارات زمزم هدایت، قم، 1393.